

Słowo wstępu

Punktem wyjścia do napisania niniejszej pracy było spostrzeżenie, że jednym z dość często pojawiających się argumentów w praktyce prawniczego dyskursu interpretacyjnego jest argument z budowy gramatycznej przepisu. Podstawowym celem napisania pracy była zatem od początku teoretycznoprawna analiza funkcjonowania tego argumentu. Przeprowadzona została ona przede wszystkim na podstawie lektury orzeczeń polskich sądów oraz publikacji naukowych poświęconych temu zagadnieniu. W miarę pisania zakres pracy istotnie się jednak poszerzał. Po pierwsze, okazało się, że wypowiedzi teoretyków prawa na temat roli gramatyki w wykładni nie dają się w żaden sensowny sposób odzielić od wypowiedzi na temat gramatyki tekstów prawnych w ogóle. Po drugie, rzetelne omówienie gramatyki tekstów prawnych nie było możliwe bez odniesienia się do dorobku naukowców bezpośrednio zajmujących się gramatyką, tj. do językoznawstwa (lingwistyki). Wreszcie po trzecie, zapoznając się z literaturą lingwistyczną, odkryłem, że językoznawstwo – chyba nawet bardziej niż prawoznawstwo – pełne jest wewnętrznych podziałów i rywalizujących z sobą teorii. Wydało mi się więc pożądane przedstawienie zarysu kilku najważniejszych kierunków językoznawstwa teoretycznego. Jeden z nich, a mianowicie językoznawstwo kognitywne, wydał mi się szczególnie interesujący z punktu widzenia badań nad językowym wymiarem prawa i jego interpretacją – tym bardziej, że w rodzimej teorii prawa jak dotąd nie został w zasadzie dostrzeżony¹.

Niniejsza praca stanowi zmodyfikowaną wersję rozprawy doktorskiej, której promotorem był Pan Profesor Zygmunt Tobor, a promotorem pomocniczym – Pani Profesor Agnieszka Bielska-Brodziak. Oba promotorom składałam w tym

---

¹ Już po ukończeniu przeze mnie pisania niniejszej pracy ukazały się dwie monografie aplikujące kognitywną teorię metafory pojęciowej na grunt teorii prawa: S. WOJTCZAK, I. WITCZAK-PLISIECKA, R. AUGUSTYN: *Metafory konceptualne jako narzędzia rozumowania i poznania prawniczego (w świetle ich manifestacji/realizacji w polskim języku prawnym i prawniczym)*. Warszawa 2017; S. WOJTCZAK: *The Metaphorical Engine of Legal Reasoning and Legal Interpretation*. Warszawa 2017. Częściowo dezaktualizuje to tezę, jednak należy pamiętać, że wspomniana teoria jest tylko jedną (choć chyba najbardziej rozpoznawalną) z wielu propozycji wysuwanych przez językoznawców kognitywnych.

miejscu wyrazy ogromnej wdzięczności. Panu Profesorowi – za ustawiczną inspirację na wielu płaszczyznach życia, wizję i, momentami niepojęte dla mnie, zaufanie. Pani Profesor – za troskliwe wprowadzenie do świata nauki i naukowców. Podziękowania należą się także pozostałym członkom Katedry Teorii i Filozofii Prawa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, którzy byli pierwszymi recenzentami pomysłów prezentowanych w niniejszej pracy, a w szczególności Panom Profesorom Tomaszowi Pietrzykowskiemu i Sławomirowi Tkaczowi. Osobne podziękowania składałam na ręce znakomitych recenzentów mojej rozprawy doktorskiej: Panów Profesorów Tomasza Gizberta-Studnickiego i Marcina Matczaka. Ich cenne uwagi były dla mnie motywacją do dalszej wytężonej pracy i nadały książce ostateczny kształt.

Praca niniejsza ma dla mnie osobiście wyjątkowe, pozanaukowe znaczenie. W trakcie jej przygotowywania przyszła na świat moja pierwsza córka Nadia. Od tego momentu ukończenie pracy przestało być moją prywatną sprawą, a stało się wyzwaniem dla całej rodziny. W tym miejscu składałam zatem szczerze podziękowania moim Rodzicom i Rodzicom mojej Małżonki, którzy zafundowali mi długie godziny spokojnego pisanie. Największe wyrazy wdzięczności kieruję jednak do Alicji. Bez jej miłości, zrozumienia, wiary i niegasnącego zapału praca ta nigdy by nie powstała.